

Գ Ա Յ Յ Ր Ե Ն Ի Ք

10
Փարայ

ՕՐԱԹԵՐԹ

10
Փարայ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Պոլսոյ եւ Գաւառաց համար 7 արծար մեծիտ կանխիկ . գաւառական թղթատարութեան ծախքը մեր վրայ է : վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդք ալ կընդունուին :

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Բիգա փաշա խան Թ. Յ. Ղ. Պարտիզպանեան Տպարանը : Խմբագրութեան ուղղեալ գիր ետ չը տրուիր : Մանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դրոշ է . աւելի անգամի համար սակարկութիւն կըլլայ :

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Անգղիական խորհրդարանին յունիս 24ի նիստին մէջ Սըր Չարլզ Տիլք հարցման մը պատասխանելով յայտարարեց թէ Հայաստանի բարեկարգութեան խնդիրը չպիտի մոռցուի . տէրութիւնը միշտ համաձայնութեամբ գործած են, նոյն իսկ այս խնդրոյն մէջ : Յետոյ պաշտօնեայն հերքեր է այն գիտողութիւնը թէ կառավարութեան քաղաքականութիւնը վաճառականութեան միաստ է, ամեն տեղ կը յարէ, պաշտօնեայն, Անգլիոյ առևտրական չահերը պահպանուած են :

Յետոյ Պ. Կլաութօն միւսին խնդրոյն վրայ խօսքի սկսելով ցաւ յայտնար է թէ Պ. Կոչըն Հայաստանի բարենորոգման խնդրոյն աշխատելու համար չկըրցաւ քիչ մը ժամանակ եւ Պոլիս մտաւ սակայն Լորտ Տիլքերին հրահանգաց առաջին յօդուածն է այս ամենակարեւոր խնդրոյն լուծմանը գործածել իւր բոլոր ոյժն ու ազդեցութիւնը :

— Կրետէի լրագիրները ազգային ժողովոյ քրիստոնեայ անդամոց կողմէն կըրետէի կառավարութեան ուղղեալ յիշատակագիր մը կը հրատարակեն եւ կը խնդրեն Պոլիսի վաշայէն օր երկրին ներքին օրէնսդրութեանը մէջ ինչ ինչ բարեկարգութիւնը ներմուծէ . խնդիրը չլրացուած պէս 5 յօդուածի վրայ է եղեր զոր Մուխթար փաշա ասկէ քանի մը տարի առաջ կըզեցուց պատուիրակներուն հետ համաձայնելով հաստատել է :

— Վճռալինձ ատենանը Պետական դատաստանի վերաքննութիւնն սկսեր է կատարել ուրբաթ օրէ ի վեր եւ կըսուի թէ այսօր կամ վաղը իւր օրոշումը պիտի տայ Ասկէ զատ դատաւարտեալ անձանց ամբաստանադիրը եւ Ատենադրութիւնը պաշտօնապէս պիտի հրատարակուին : Կըսուի թէ Մահմուտ ձեռլախտին փաշա մահուան պատժէ աղատելու համար չարաթ օր ամեն բան խոստովանել է :

— Դանուբ լրագիրը կը գրէ թէ Ալըստրիոյ կայսրը Պոննա եւ Հէրսէք ճամբորդութիւն մը պիտի ընէ սեպտեմբեր ամսոյն մէջ եւ երկար ատեն Մօսկա եւ Սարաեուլ քաղաքները պիտի մնայ :

— Հելլենական լրագիրները վերջին դաշնագրով Յունաստանի դաւառներուն մէջ գործադրելի նոր բարենորոգմանց վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտան :

Ա. Արթան գլխաւոր քաղաք համարելով, 59 գիւղերով Աթինանի անուն դաւառ մը պիտի կազմուի :

Բ. Թրակիան գլխաւոր քաղաք համարելով, 123 գիւղերով Էսգիօգէտ անուն նոր դաւառ մը պիտի կազմուի :

Գ. Թեսալիոյ դաւառէն Քարաիցան գլխաւոր քաղաք համարելով, 226 գիւղերով Թեսալիա պիտի անուանի :

Դ. Լարիսա գլխաւոր քաղաք համարելով, 194 գիւղերով Թելաճիօտիտ պիտի անուանի :

Ե. Վօլոզ գլխաւոր քաղաք համարելով, 105 գիւղերով Մադնեսիտ պիտի յորջորջուի :

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

(Շարունակութիւն երէկուէ)

Միտհաթ եւ Նուրի փաշաներու փաստաբան Եֆէնտի կըսէ թէ իւր պատճառաբանութիւնը Միտհաթ փաշայի բացակայութեանը չկրնար յայտնել Նախագահին հրաւերմամբ փաստաբանը Նուրի փաշայի պաշտպանողական փաստերը կը ներկայացնէ եւ կը հաստատէ թէ Նուրի փաշա ոճրագործութեան պատասխանատու չէ :

Մահմուտ փաշայի փաստաբան Սարթինաքի Եֆէնտի ոտք կընէ, սակայն ամբաստանեալը կարգիլէ խօսելէ ըսելով թէ ինքը նախ քանի մը յայտարարութիւններ պիտի ընէ . յետոյ փաստաբանը կընայ խօսիլ :

Մահմուտ փաշա կըսէ թէ կատարուած ոճիրը ինքը հետեւեալ օր իմացեր է եւ թէ այս միջոցին օչ թէ Ֆէրիէ պալատը այլ Բուշտի փաշայի ապարանքը կը գտնուէր : Բայց օրովհետեւ, Բուշտի փաշա իւր քննութեան մէջ ըսեր է թէ ինքը (Մահմուտ փաշա) յիշեալ ապարանքը չէր գտնուեր, ուստի անոր քննութեան Ատենադրութիւնը տեսնել կը խնդրէ : Առաջին քարտուղարը յիշեալ տեղեկագիրը կը կարդայ :

Մահմուտ փաշա յետոյ վկայներուն

յայտարարութիւնը կը հերքէ եւ Սուլթան Աղիդի սպանման մասնակցութիւն ունենալը կուրանայ : Ատենադր կէս ժամ կը դադրի եւ վերստին կը բացուի :

Միտհաթ փաշա դատարան կը ներկայանայ :

Նախագահ. — Երէկ ամբաստանութեան քանի մը պարագլուխներու մասին հարցաքննեցինք զձեզ : Այսօր պիտի հարցնենք ձեզի թէ Սէյիտ պէյի, Նուրի փաշայի եւ մեծ եպարքոսի նոյն ատենի խորհրդական Սայիտ Եֆէնտիի վերկայութեանը ըսելիք մ'ունի՞ք :

Միտհաթ փաշա. — Սաիտ Եֆէնտիի վկայութեան մասին արդէն երէկ պատասխանեցի . սա իւր քննութեան մէջ ըսեր է թէ Սուլթան Աղիդի մեռած օրը կիրակի, իմ Բ. Դուռն երթալու եւ սոյն դէպքը անկէ ըսելու ստոյգ չէ . եւ սակայն ճշմարտն իմ ըսածս է : Սաիտ Եֆէնտիի ուրացումը բնաւ կարեւորութիւն չունի : Թերեւս այսպէս պատասխանելն աւելի աղէկ սեպեր է . վասն զի եթէ ճշմարտութիւնը խօսէր, անշուշտ ինքն ալ խել մը նեղութիւն պիտի կրէր :

Նախագահ. — Սաիտ պէյի համար ինչ կըսէք :

Միտհաթ փաշա. — Սէյիտ պէյ վերկայեր է որ օր մը պալատան սանդուխին վրայ իրեն հանդիպելով հարցուցեր եմ թէ Մուսթաֆա փէհլիվան եւ երկու ընկերները ինչ բարոյականի տէր են եւ այս հարցումէս այնպէս հետեցուցեր են թէ անպատճառ յանցաւոր եմ :

Ասոնք են ուրեմն իմ մասնակցութեանը անմիտեղի ապացոյցները () : Նուրի փաշայի վկայութեանը գալով, կը նկատեմ որ այս վկայութիւնը ճիշդ Սուլթանին դէմ ըսուած այն խօսքերուն կը նմանի զոր երբեմն Թէֆիզ պէյ իմ բերանըս դրեր էր եւ զորս օր մը սեղանի վերայ ըսած եմ եղեր իրեն : Ուրեմն Նուրի փաշայի վկայութիւնն ալ այս էֆէնտիներուն ըսածին կը նմանի :

Ընդհանուր դատախազը Սիրիայի վկայ մը կը ներկայացնէ :

Այս վկան օրոյ անունն է Բիֆաթ Եֆէնտի, երգում կընէ եւ կը վկայէ թէ ինքը Սիրիոյ մէջ պաշտօնեայ լինելով անգամ մը Հօրան զրկուելու քննութիւն

կատարելու համար: Երբ Դամասկոս վերադարձաւ, իւր պաշտօնին վերաբերեալ թղթերը Միտհաթ փաշայի տարաւ իւր տունը. ներս մտնելով տեսաւ որ Միտհաթ փաշա սենեկին մէջ էշքէֆէ ֆէֆէնտի հետ կը տեսնուէր. ինքն ալ հոն մնաց և լսեց Միտհաթ փաշայի պատմութիւնը զոր կընէր էշքէֆէ ֆէֆէնտի Սուլթան Ազիզի գահընկեցութեան պարագայներու մասին: Միտհաթ փաշա խօսակցութեան մէջ ըսաւ թէ մինչ Սուլթանը կը խորհէր զմեզ նետել, մենք զինքը նետեցինք:

Նախագահը Միտհաթ փաշայի.— Ասոր ինչ կըսէք:

Միտհաթ փաշա.— Այսպիսի խօսքեր առաջին անգամ տեսնուողներու առջեւ կըսուին. բայց հիմա կը ճանչնամ այս մարդը. և տակաւին չամչնալով երգում կընէ:

Նախագահը դիտել կուտայ Միտհաթ փաշայի թէ վկան նախատելու իրաւունք չունի:

Միտհաթ փաշա.— Լաւ, լաւ. ետ կառնում խօսքս. բայց այս մարդը անկէ վաճառուելով Պօլիս եկած է դատական պաշտօն մը ձեռք ձգելու համար:

Ընդհանուր դատախազ Լաթիֆ պէյ խօսք կառնու ամբաստանութիւնը փաստաբանելու համար.— Սա ամբաստանելոյ դիւանները կը թուէ, զանոնք կընդարձակէ, փաստեր և ապացոյցներ յառաջ կը բերէ և ամբաստանելոյն Դադլիոյ հիւպատոսարանը փախչիլ անոր յանցաւորութեան խոստովանութիւն կը նկատէ և կը պահանջէ որ յանցաւոր հրաւարուի:

Միտհաթ փաշա.— Ինծի դէմ եղած ամեն ամբաստանութիւնները չկրնալով յիշել, վերջինէն կսկսիմ: Երէկ արդէն բացատրեցի ձեզ թէ ինչու Դադլիոյ հիւպատոսարանը փախայ:

Միտհաթ փաշա քանի մը կարեւոր պարագայներ յիշելէ վերջը գործին խորը կը մտնէ:

Միտհաթ փաշա.— Սուլթանը ինքզինքն սպաններ է կամ սպաննուեր է. եթէ ինքզինքն սպաններ է, այս ամեն քննութեան պէտք չկայ. բայց զայն ըսպաններ են եղեր(°): Երբ Պօլիս հասայ, խել մը փաստեր և ուրիշ հաղարաւոր բաներ յայտնեցին ինծի. սկսայ կասկածիլ. կարելի՞ էր այսպիսի բան մ'ընել. բայց երբ ամբաստանութեան մաղպաթան հաղորդեցին ինծի, ապշեցայ. այսպիսի մեծ ոճրագործութեան մը համար այսպիսի փաստերով այսչափ մարդ ինչպէս կարելի էր ամբաստանել:

Միտհաթ փաշայ յետոյ նախնական քննութեամբք տրուած վճիռը կը քննադատէ, ապացոյցներուն անբաւականութիւնը կը հաստատէ, քննութեան եղանակը կը պարտաւէ, և կը զարմանայ որ Սուլթանին սպանութեան ատեն նորա սենեակը գտնուողներքինները ամբաստանելոյ աթոռներուն վրայ չեն գտնուիր փոխանակ իբրեւ վկայ ներկայանալու, կը զայրանայ անոր համար որ

ամբաստանադիրը Մահմուտ և Նուրի փաշայները բռնի հրաման տուած կը ներկայացնէ, իրաւունք մը զոր Սուլթանըն տնգամ չկրնար ունենալ թանգիմաթի հաստատութենէն ի վեր և պատժական օրինաց մէկ յօդուածին համեմատ կը պահանջէ որ ամբաստանեալք իւր ներկայութեան վերստին հարցաքննուին:

Նախագահը կը մերժէ: Միտհաթ փաշա կը պնդէ և դատարանը մերժելով այս բացառութիւնը, հետեւեալ վճիռը կարտասանէ.

Մուսթաֆա Փէհլիվան, Հաճի աղա, ձեղաիրի Մուսթաֆա, Ֆախրի պէյ, սպանութեան գործին մէջ իբրեւ նախապատրաստող յանցաւոր են:

Միտհաթ փաշա, Տամատ Մահմուտ փաշա, Տամատ Նուրի փաշա և Ալի պէյ իբրեւ գործակից յանցաւոր են: Սէյիտ պէյ և Իզզէթ պէյ իբրեւ օգնական յանցաւոր են:

Դատարանը պատժոյ արտասանութիւնը յաջորդ նստին թողուց:

(Ծարւանկէ)

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Վաղըթ դարձեալ Լորիս Մելիքօֆի դէմ հետեւեալ տողերը կը գրէ այսօր.

«Կովկասի նորընտիր փոխարքայ Լորիս Մելիքօֆի իւր համարին եղբարց՝ Հայոց դէմ, ըրած բռնութիւնները և հարստահարութիւնները շատ մը քննադատութեանց նիւթ կըսկսին լինել: Հայք իրենց համադգիններէն միոյն ձեռքով այսքան ճնշման ենթարկուած ըլլալին տեսնելով, կրկնակի կը վշտանան: Ռուսիա այսպիսի հարստահարութիւններ ընելով ինչ պիտի չահի: Օսմանեան Հայերը այս օրինակէն պէտք է լաւ խըրատուին. միթէ Բ. Գուգը Հայերը հարստահարելու համար երբեք Հայ մը պաշտօնի կոչմ է»:

Չգիտեմք թէ Վաղըթ ուսկէ կը քաղէ այս տեղեկութիւնները որք արժանահաւատ լինելէ շատ հեռի են:

— — —

Գումգարու Մայր եկեղեցւոյ, Կէտիկ փաշայի և Գումգարուի դրսի միացեալ թաղերու մէջ երէկ երեսփոխանական ընտրութիւն կատարուելով, հետեւեալ մեծարդոյ անձինք երեսփոխան ընտրուեցան.

Թադէոս	էֆէնտի	Պէկեան
Տօթէօր Ն.	»	Այվաղեան
Գէորգ	»	Այվաղեան
Ստեփան	»	Պէյլիկճեան
Յակոբ	»	Եէմէնիճեան

— — —

Քանի մը շարաթ առաջ գրած էինք թէ Կրօնային ատեանը Մամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Թաղ. խորհրդոյ կրօնական գործերու միջամտութիւնը տեսնելով որոշեր է առաջարկել Վարչական խորհրդոյ որ յիշեալ Թաղ. խորհուրդը լուծուի:

Պատրիարքարանի գիւանատունը տեղեկութիւն կուտայ մեզ թէ Կրօնային ատենին կողմանէ առ Վարչական խորհուրդն այսպիսի դիր մը գրուած չէ և թէ Վարչական խորհուրդը մկրտութեան,

պսակի, պատարագի և այլ խնդիրներու կարգադրութեան համար խառն Յանձնախումբ մը կազմած ըլլալով, ինչպէս շարաթ օր հրատարակեցինք, յիշեալ Թաղ. խորհուրդը մինչև այսօր իւր պաշտօնը կը շարունակէ:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՈՒԼԹԱՆ Ա. Զ. Ի. Զ.

Բարեյշատակ Սուլթան Ազիզի ըսպանման պարագայներու վրայ տաճկական թերթերը այս առաւօտ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հրատարակեն.

Հետաքրքրական է գիտնալ թէ Սուլթանը սպանումէն առաջ ինչով կգրաւէր. այս մասին արդէն քննութիւն կըլլայ. Սուլթանը սպանումէն քանի մը վայրկեան առաջ գուրս ելած էր լուսնուելու և աղօթելու համար. Ֆախրի զայս յարմար առիթ դատելով, անոր նստած սենեակը մտեր և քովը գտնուած նախնաց սուրը գողցեր է. Սուլթանը այս սուրը միշտ հետը կը կրէր անձին պաշտպանութեան համար:

Սուլթանը սենեակ վերադառնալով աղօթելու համար ծնրադրած ատեն Ֆախրի և իւր ընկերակիցները Սուլթանին վրայ յարձակեր են և Ֆախրի Սուլթանին բաղուկներէն բռնելով միւս անօրէններն ալ զայն սպաններ են: Սուլթանը «Աստուած, Աստուած» պուռալով հոգին աւանդեր է: Կըսուի թէ Սուլթանը կենդանութեան ատեն համրիչ մը տուեր է Ֆախրիին և բաղուկները բռնած Ժամանակ Սուլթանը «Ֆախրի, Ֆախրի, ես դրեղ դաստիարակեցի որ այսպէ՞ս ընես. այն ձեռքերը որոց համրիչ մը տուի աղօթելու համար, իմ սպանութեան կը գործածես» գոչեր է: Ֆախրի այլալեւով «համբերէ արքայ, համբերէ» ըսեր է:

* *

Սուլթան Ազիզի մայրը Վեհ. Սուլթանին շնորհակալութեան դիր մը մատուցեր է իւր որդին սպաննողներուն դատաստանը արգարութեամբ տեսնելուն համար:

* *

Վեհ. Սուլթանը Սուլթան Ազիզի դերեզմանին վրայ մեծագին ծածկոցներ փռել տուեր է և դամբարանին չորս կողմը երկաթեայ չըջանալի մը քաշել տալով, վրան ալ սև չըջանալի մը մէջ «Նահատակ» բառը գրել տուեր է. բաղմաթիւ անձներ դամբարանին վրայ աղօթելու կերթան:

* *

Պետական դատաստանին վերաքննութիւնը ամենայն փութով կը կատարուի. յանցանքը խոստովանող ամբաստանելոց դատաստանը չպիտի վերաքննուի. ուրացողները հիմայ սկսեր են ըսել թէ պատճառը այս ինչն էր, այս ինչին հրամանաւ սպաննուեցաւ, և այլն:

Մահմուտ փաշա, Նուրի փաշայի անունը անիծիւք յիշելով ըսեր է թէ «Զի» Նուրի փաշա գրգռեց և այս գործին զրկեց, ինքը ագամանդները և կարա-

սինները գողնալու գրադեցաւ, բացի դը-
րամէ 700,000 ոսկւոյ ադամանդեղէն
գողցաւ. Բեաղըտ խանէի պալատան
թագաւորական կարասիները, աթոռ,
նստարան, իւր Պալատ լիմանիի ապա-
րանքը փոխադրել տուաւ, յետոյ ես
կայսերական պալատան վերատեսուչ
կարգուելով նոյն կարասիները վերստին
յարքունիս փոխադրել տուի. Սուլթան
Ալիքէն գողցած ստակներէն խրիսթա-
քիի և փարիզի ուրիշ դրամատերաց քով
մէկ միլիոն ոսկի ունի հիմա»:

Նուրի փաշա ալ Մահմուտ փաշային
համար հետեւեալը կըսէ. «Յէրիէ պալա-
տան պաշտօնեայն ինքն էր, Մահմուտ իւր
ձեռամբ եղեւնագործութեան զմեկին
ոճրագործ Մուսթաֆայի տուաւ. յիրա-
ւի ես Բեաղըտխանէի ապարանքէն քա-
նի մը կարասիներ առի, բայց այլոց
գողցածին հետ բազմատեղով, իմն ո-
չինչ է. Միւթէրճիւմ Բիւշտի փաշան ա-
մեն օր պալատը գալով «զաւակս ինձի
յարմար սենեակի մը կարասի կ'ա»
կըսէր. երկու տարի շարունակ ինչ որ
գտաւ պալատը տարաւ. Բուշտի փաշա
և տիկինը հնդկական հաղար ոսկի պար-
գեւ առին, և ուրիշ շատերու ալ հաղա-
րաւոր ոսկիներ առնել տուին:

«Սուլթան Մուրատի մայրը երեք ան-
գամ Բուշտի փաշայի տիկնոջ մեծագին
գոհարեղէններ տուաւ. Յէրիէ պալա-
տան մէջ ինչ որ գտաւ Մահմուտ փաշա,
անտուկներու մէջ փոխադրելով զող-
ցաւ:

Մահմուտ փաշա ալ Նուրի փաշային
բացի շարժուն ստացուածքներէ շատ մը
անշարժ կալուածներ գրաւած ըլլալը
ծանուցեր է: Միով բանիւ երկու փա-
շաները մէկ մէկու դէմ շատ մը խոստո-
վանութիւններ ընելով, բացի դըրամէ և
արծէթովէ, երկու երեք միլիոն ոսկիի
ադամանդ և կարասի գողցուած ըլլալն
ստուգուած է:

Այս և ասոնց նման ուրիշ լուրեր Պե-
տական դատաստանի արձանագրութիւնը
և մանրամասն տեղեկութիւնը եւրոպա-
կան լրագրաց թղթակիցներու կողմանէ
շարունակ հեռագրաւ Եւրոպա կը հա-
ղորդուին, այնպէս որ մէկ շաբաթուան
մէջ 5000 հեռագիր զարնուեր է Պոլսէն
Եւրոպա:

Ապետտին փաշայի արքայի տուած
Բիւրտ պէյերը հարցաքննելու համար,
Բօսթաքի, Շէրիֆ և Քէմալ էֆէնտիներ
ըլ գատաւոր կարգուել են:

— Շէյխ-Իւլ-Իսլամ Էստա էֆէնտիի
Նըշանը իմթիաղ պատուանշանը չնոր-
հուեցաւ:

— Պէօլեք տէրէի և Թարապիտի կող-
մերը աւաղակաց շատնալուն համար դես-
պանը հաւաքական ծանուցադիր մը ղըր-
կեր են Բ. Դուռը:

— Թուրք-Հելլենական դաշնագիրը
շաբաթ օր Սէրիէր փաշայի և Հելլենա-
կան դեսպանին միջև վերջնական կեր-
պով ստորագրուեցաւ:

— Դանի մը անձինք երէկ պաշտօնով

Տրիպոլիս գաղին և Տարտանէի նեղու-
ցի հրամանատարին հրաման եղաւ որ
շողենուը բնաւ չսպասեցնէ:

— Հեռագրաւ հրաման եղաւ նաև
Վօլոզ գտնուող երկու զրահաւորներուն
որ անմիջապէս Տրիպոլիս մեկնին:

— Հաղըգութ կըսէ թէ լրտ Տիւֆը-
րին Անգղիոյ հետ կնքուած կիպրոսի
վերաբերեալ դաշնագիրը ջնջելով Եւրոպո-
ղետին նաւարկութեան նկատմամբ
ուրիշ կարեւոր դաշնագիր մը կնքելու
մտադիր է:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Առաջ Հատ)

Փարիզ 30 յուլիս իրիկուն
Թունուլէն զարնուած հեռագիր մը
կը ծանուցանէ թէ Սֆաքսի մէջ (Տրիպոլ-
սոյ սահմանագլուխը) անկարգութիւնք
ծագելով բաւական թուրք Եւրոպայիներ
ապստամբներէն սպանուել են:

Այս առթիւ շատ լրագիրներ Բ. Դու-
ռը պատասխանատու կը բռնեն և կը
պահանջեն որ կառավարութիւնը Տրի-
պոլիս բանի մը զրահաւոր ղրկէ:

Լոնտրա 30 յուլիս իրիկուն
Հասարակաց խորհրդարանին մէջ ե-
րեսփոխաններէն մին ծանոյց որ վաղը
կառավարութեան պիտի հարցնէ թէ
Անգղիա պետական դատաստանաւ դա-
տապարտեալներուն մահուան պատիժը
չգործադրուելու համար Կ. Պօլսոյ մէջ
իւր աղագեցութիւնը պիտի գործածէ՝ յա-
նուն մարդկութեան:

Փարիզ 1 յուլիս
Այն լուրը թէ Բ. Դուռը Տրիպոլիս
չորս նաւ և զօրք ղրկելու կը պատրաստ-
ուի, մինչդեռ մահմետական մուսուլման-
դութիւնը Թունուլի և Ալժիրիոյ մէջ
յուզմունք հանելու կախաւոր, մեծ տը-
պաւորութիւն կընէ հոս. լրագիրք կը
պահանջեն որ կառավարութիւնը աղդը-
ւութեամբ գործէ և ի պահանջը հար-
կին նաւատորմը մը ղրկէ Տրիպոլիս:

Թունուլ 1 յուլիս իրիկուն
Դաղդիական զօրքեր Սֆաքս գրկուե-
ցան Թունուլի զօրաց հետ բարեկարգու-
թիւնը վերահաստատելու համար:

Սֆաքսի դաղդիական հիւպատոսին
թիւր կտորեցաւ:

Թունուլ 1 յուլիս իրիկուն
Սֆաքսի առաջ գտնուող դաղդիական
զրահաւորները քաղաքը սրտի ուժիւ-
կոծեն եթէ ապստամբք անմիջապէս չը
հնազանդին:

Լոնտրա 2 յուլիս
Տէյլի Նիւզ կըսէ թէ Պ. Պօլսը սեպ-
տեմբերի մէջ Պօլիս պիտի մեկնի:

Վուաշինկիթըն 2 յուլիս առաւօտ

Այս առաւօտ ժամը 9ին Հասարա-
կապետութեան նախագահ Կարֆիլտ ղօ-
րապետը երկաթուղի նստելու ատեն հը-
րացանի երկու հարուած ընդունեց, երի-
կամունքէն և թեկէն. թէ և վերքը ծանր
է բայց մահացու չէ:

Կը հաստատեն թէ եղեւնագործը
հիւպատոսութեան ընտրելի մ'է որ դա-
տաստանաւ պաշտօնակ եղած է:

Վուաշինկիթըն 2 յուլիս իրիկուն
Եղեւնագործը կիթօ անունով բնիկ
Դանատացի մ'է, 40 տարեկան, որուն
կառավարութիւնը Մարսիլիոյ հիւպատո-
սի պաշտօնը տալ չէր ուզած: Կըսուի
թէ խեղագար է:

Վուաշինկիթըն 3 յուլիս
Հանրապետութեան նախագահը մե-
ռաւ:

Աթէնք 3 յուլիս իրիկուն
Յունաստանի թողուած երկիրներուն
պարպուին սկսաւ: Օսմ. պահակագուն-
դը քաջուեցաւ Բուլղարիէն և Հելլենա-
կան զօրքերը բերդը գրաւեցին որ ան-
միջապէս ղինաթափ եղաւ:

Այնուհետեւ համազգային յանձնաժո-
ղովը Հելլենական բանակին ընդհանուր
հրամանատարը հրաւիրեց որ Արթան
գրաւելու պատրաստուի:

Ֆիլիպէ 3 յուլիս իրիկուն
Պէլովայի անտառին անօրէն Պ. Պէրնո
1200 ոսկի փրկանաց դին վճարելով ա-
ղատեցաւ:

Թունուլ 3 յուլիս
Խոալիոյ ընդհ. հիւպատոս Պ. Մաչիօ
ուրաթ օր դէպի Խոալիա պիտի մեկնի:
Քօրիտի իտալական քօրվէթը և անգ-
ղիական նաւ մը Սֆաքս գաղին իրենց
աղգակիցները պաշտպանելու համար:
Սֆաքսի յեղափոխական շարժումը ու-
րիշ տեղ չծաւալեցաւ: Մօնաթիւր և
Բայրօնան քաղաքներն հանգարտ են:
Սֆաքսի շարժումը անմիջապէս զսպելու
համար ամեն միջոց ձեռք առնուեցան:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՕՐՄԱ

Օսմ. Դոնսօլիտ Գոյուեցաւ երէկ իրիկուն 17-15
» » Բաղուեցաւ այս առաւօտ 17-14

ԻՄ ՄՏԱՄՈՒԹԻՒՆՔ

ԺԱ.

Ո՞ր ԿԵՐԹԱՆՔ

(Ծառ. ԴԵՆ ԲԵՆ 760 և 4ԷԷ)

Եւ հաւանականաբար դալիք ալ չու-
նի:

Երբ մեք մեր համազգիներն չի մտա-
ծեմք Աստու. ընկերութեան ինչ փոյթ
է մտածել:

Այո բովանդակ Տաճկաստանի Հայոց
Պատրիարքարանը չի կրնար 70-80 դըժ-
բաղը հայազգիներ իրենց հայրենիքը
ղրկելու համար 70-80 ոսկի հարել մայ-
րաքաղաքիս մեծ և փոքր 40 էն աւելի
թաղերէ մինչդեռ մէկ մարդ մը հար-
սառի համար երկու շողենաւ կը վար-
ծէ:

Կարդանք Մամուլի այսօրուան թուոյն
առաջին սիւնակը Աւետիս ԼԵՒԷՐ վեր-
տառութեամբ, եթէ երբեք աղգային
բնութիւն մ'ունի այդ եղելութիւնը:

«Կիրակի գիշեր Մեծ. Ներսէսեան
Գրիգոր էֆէնտիի օրդի Մեծ. տիար
Ներսէս Ներսէսեանի Մեծ. Մաքսուտ-
եան Սեպուհ էֆէնտիի դուստր աղնուա-
վայլ և նաղելի օրիորդ Նարգիկ Մաք-
սուտեանի հետ ամուսնութեան հանդէ-
սը կատարուեցաւ Իսկիւտար Ներսէս-
եան էֆէնտիի տունը մեծ շքով Ամենա-
պատիւ Ս. Պատրիարք Հօր պսակադու-
թեամբ և արքունի ճարտարապետ Վսեմ:
Սարգիս պէյի կնքահայրութեամբ, հը-
րաւիրեալ հանգիստականաց մէջ կը դըտ-
նուէին աղգային երեւելի գերդաստան-
ներէն Նորատունկեան, Պալեսան, Տատ-
եան, Մաքսուտեան, Եւսուֆեան,

Փօրթուղալեան, Աշնանեան, Պարտիդ-
պանեան և այլ նշանաւոր ընտանիքներ
որք կիրակի երեկոյ հարսառի գալով
ընտիր և փառաւոր 20ի չափ կառքերով
Օրթուղիկէն Գապաթաշ իջան և կառա-
բարձ երկու շողենաւով Իսկիւտար
անցնելով Ներսէսեան էֆէնտիի տունն
ուղեորեցան և այլն:

Ըսել կըլլայ Պօլսոյ Հայոց աղնուա-
պետական հոգաւորաւ մասը ներկայ է
եղեր այդ հարսանեաց:

Ընթերցող եկու մեկնէ՛ այս առեղծ-
ուածն, մին իւր մեռելը թաղելու հա-

մար ծոցը 50-60 դրուշ չունի շոգենաւ նստելու, միւսը հարսառի համար երկու ամբողջ շոգենաւներ կը վարձէ:

Մեր առած տեղեկութեան նայելով խիստ շքեղ փառաւոր և բազմածախ եղած է այդ հարսնիքը, որոյ նմանը մեր ազգին և գուցէ շատ ուրիշ ազգաց մէջ դուն ուրեք կը պատահի, Աստուած բարի վայելում տայ երկար և երջանիկ կենօք» բայց ինչպէս որ նոքա ազատ են իրենց ուղած կերպով հարսնիք ընելու, կարծեմք մեք ալ ազատ եմք մեր ուղած կերպով մտածելու:

Արդ երկուստեք քանի մը հազար ոսկիներ ըստ երևութին կու տուող այդ հարսնիքին փոխարէն աւելի աղէկ չէ՞ր ըլլար եթէ ամենայն պարկեշտութեամբ (ծախուց մասին ըսել կուղենք) երկու շաբթի առաւօտ հարս և փեսայ Ղալաթիոյ եկեղեցին տարուէին, անդանօր պսակի արարողութիւնը կատարուելով ամեն մարդ ձգէր երթար իւր գործին:

Ոչ ապաքէն կենդանի օրինակ մը տրւած պիտի ըլլային այդ մեծահամբաւ ընտանիքներն որպէս զի մեր մէջ հետը հետէ հարսանեկան անխորհուրդ և անիմաստ խել մը փուճ ծախքերն մէջտեղէն վերնային:

Կարելի չէ՞ր այդ ահագին ծախքէն գումար մը յատկացնել Ազգային հիւանդանոցի որոյ վիճակը հետզհետէ կը ծանրանայ, կամ ազգային ընկերութեան մը կամ մասնաւոր դպրոցի մը և կամ մի այլ բարենպաստ և ազգային էական նպատակի մը յատկացուէր, ինչպէս որ Մեծ Երևում էֆ. Փափաղեան իւր հարսանեկան ծախքերը անտեսութեամբ մատակարարելով գոյացեալ 10 ոսկին Հիւանդանոցի նուիրեց:

Եւ եթէ ազգին հարուստներն այսպէս՝ ուրեմն ո՞վ պիտի մտածէ այս ազգը: Եւ սակայն Մարտիկոսեան գերդաստանէն ալ կսպասեմք այսպիսի նուէր մը: Տ Թարգայ 4373 խ. 8. Ս.

Հետեւեալ նամակը որ արդարացի դիտողութիւններ կը պարունակէ, հարկ կը համարեմք հրատարակել:

Անն. Ս. Հայր Նախագահ Ազգ. Կեր. Վար. Խորհրդոյ:

Պատկ. Վարչային Խորհրդոյդ 1 յուներիս ամսաթիւ և 184 թուահամար պաշտօնագիրն ստացայ, որով կը ծանուցանէիք, թէ Ատանայի Առաջ. Տեղապահ Գեր. Տ. Միքայէլ եպիսկոպոս Ոսկերիչեան հրաժեշտ տուած ըլլալով՝ փոխանակ նորա զիս ինչոյն պաշտօն կարգած է Ազգ. Պատրիարքարանն:

Արդէն փորձիւ գիտէ Պատկ. Վարչութիւնդ, որ ցարդ գաւառական ո և է պաշտօնէ ոչ միայն փախուստ տուած չեմ, այլ յօժարաբար ընդունելութեամբ հանդերձ՝ նիւթապէս և բարոյապէս կը բաժնաբաշխեմ իմ ընտանիքի մասին ևս տրտունջ ըրած չեմ: Սակայն վերջին անգամ Շապին-Գարահիսարի տեղապահական պաշտօնէն հրաժեշտ տալէս զինքն որոշած եմ ինքնին յայսմ հետէ տեղապա-

հական պաշտամամբ ոչ մի վիճակ չերթալ. քանի որ այդ պաշտաման լի անուանական լինելն փորձիւ տեսայ և համոզուեցայ կատարելապէս, որ այդ պաշտաման վստահելով ճամբայ ելնող պաշտօնեայն եթէ գործունեայ է՝ ինքն, իսկ եթէ ապիկար է՝ ժողովուրդն կը զրկուի:

Հայր Սրբազան, գաւառի մը Հայ ժողովրդեան զարգացման առաջին և գլխաւոր միակ շարժառիթն իւր Առաջնորդն է, որոյ ընտրութեան իրաւունքն ժողովրդեան տրուած է ըստ Սահմանադրութեան. սակայն ըստ որում սոյն իրաւունքն անմիջական և պարտաւորիչ կերպիւ գործադրել տալու կտրուկ միջոցներ ձեռք առնուած չեն ցայսօր, շատ վիճակներ ուրեմն աւասիկ առանց Առաջնորդի մնացած են և կը մնան: Դիտելով զայս խոնարհաբար և Առաջնորդական տեղապահութեան բազմակողմանի փնտնելուն ալ առաջի աչաց ունելով՝ առաջի առնեմ Ամեն. Սրբաշնորհութեան Ձերում, որ պատրաստ եմ յայն գաւառ և եթ զնալ, որոյ ըստ օրինի առաջնորդ ընտրուիմ:

1884 յունիս 18

Մնամ Խոնարհ ակնածութեամբ

Մովսէս Ծ. Վարդապետ

Դարողիչ Դուղկունճուգի և կեղեցւոյ

Փ Ա Ն Ա Ս Է

ԴԵՂ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂ, ՍԱՄԱՐՍՅԱՌՅԱՆ

Կը ծախուի Միսասեան և Ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիոյ Կ. Պօլսոյ: Փանասէն իւր օգտակարութեամբ, ինչպէս Ամերիկայի և Եւրոպոյ, նոյնպէս և Թուրքիոյ այլ և այլ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է:

Փանասէն գեղապետն և գաւառապետն բժիշկն ու բարեկամն է, և մեծ օրհնութիւն մը համարուած է այն տեղերուն համար, ուր բժիշկ ու գեղ և գարման հազիւ կը գտնուին: Փանասէն բուսեղէններէ բազալրեալ լինելով՝ բոլորովին անվնաս է: Փանասէն այրածին ցաւը կ'առնէ ու քիչ տոնիկ մէջ կը բուժէ: Նոյնպէս և մարմնոյն կտրուած ու ճնշուած տեղերուն ցաւն ու բորբոքը շուտով կ'անցնէ:

Ձգային, յօգային և ոսկրային սաստիկ ցաւերը բուժելու՝ տաքնապետը կը հանդարտեցնէ: Ստամոքսի, փորի և աղեաց ցաւերը կը կտրէ ու պաղէ յառաջ եկած դժուարութեանց առաջը կ'առնուի:

Փանասէն ակոյցի սաստիկ ցաւերը շուտով կը բուժէ: Մարմնոյն կտրուած կամ վերաւորեալ կողմերն առատ փանասէ քսելով շուտ կը բժշկուին ու կը գոցուին: Փանասէն կը բժշկէ նաեւ փորձարութիւն, թմնչք, հաղ, քերմ, կոկորդի բորբոք և ուռնցք, մէջքի ցաւ և այլ զանազան անտեր, որոց ակզրնապատճառը գրեթէ նոյնն են: Այսպէս կը վկայեն չաւ տեր, որք փորձած են: Ընտանիք իրենց տան մէջ ու պանդուխտը և ճանապարհորդը իրենց մօտ փանասէ պահելով և յանկարծական դժուարութեանց ատեն զործածելով մեծ օգուտ կը քաղեն և ծանր հետեւանաց առաջը կ'առնուն: Փանասէն հեղուկ է, որ թէ՛ մարմնոյն վրայէն քսելով և թէ՛ խմելով ալ բժշկութիւն կը գործէ:

Գործածութեան կերպը հետն է: Գլխաւոր վաճառատնային է, Ղալաթիոյ Նէնի-ճամիի զրան կից Միսասեանին Ամերիկեան վաճառատունը, նաեւ մայրաքաղաքի տեղադրած քով ու գաւառներն ալ կը զանուին:

Կ Ի Ի Ի Ն Ի

Տեղական ապրանքներէն ղանազան տեսակ քաղմիր շալաքներ կը ծախուին՝ Պահճէ գաւու Ղարաղօլին գէմ թիւ 5 խանութը:

ԴԱՄԱԳԻՐՔ

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Փափաղեան Ստեփան Էֆէն տիի յօրինած սոյն Ընթերցարանը որուն մէջ 60 էն աւելի ընտիր պատկերներ, բարոյական առածներ և քաղաքավարական դասեր կը գտնուին, կը ծախուի Գրէնկեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով:

Իսկ կեդրոնատեղիք են Բիւզա փաշա խան Թ. 3 Ս. Ղ. Պարտիզպանեան տպարանը, և Ս. Ղուկասեան գրատունը, ուր ազգային վարժարանաց համար մասնաւոր զեղչ կը ըլլայ եթէ 10 էն աւելի ծախու առնուի:

Գին 100 փարայ:

ՏԵՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. Յ ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՏԱՊԱՐԱՌԻԻՆ Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԵ.

Բիզա փաշա խան քիւ 3